

Model gemeentevertrouwenspersonen: profiel, taken en meldprotocol v1.0

Dit document bestaat uit de volgende onderdelen:

1. Informatie over achtergrond en context voor kerkelijke gemeente/kerkplek waar gemeentevertrouwenspersonen¹ worden aangesteld
2. Over de aanstelling en inzet van gemeentevertrouwenspersonen.
3. Het profiel en de taken van de gemeentevertrouwenspersoon
4. Meldprotocol als handreiking voor gemeentevertrouwenspersonen bij melding.
5. Modelovereenkomst van opdracht m.b.t. vertrouwenspersoon.

1. Informatie: achtergrond en context

De protestantse kerk in Nederland wil een veilige kerk zijn; een plaats waar mensen in vrijheid en vertrouwen samenkomen om hun geloof gestalte te geven. Dat betekent een gemeenschap zonder grensoverschrijdend gedrag, intimidatie of dreiging.

Het (blijven) werken aan een veilige gemeenschap of kerkplek is een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Dat houdt in dat de leden elkaar met respect behandelen. Dat degenen die speciale taken en opdrachten (ambten) vervullen zich bewust zijn van hun positie en onderkennen dat machtsverschillen in de omgang met anderen een rol kunnen spelen. Dat geldt voor zowel professionals als vrijwilligers.

De leiding van elke gemeente of kerkplek dient zich bewust te zijn van het feit dat een veilige kerk vraagt om plaatselijk beleid en uitvoering daarvan in de praktijk. Een belangrijk element is werk maken van preventie. Dat bestaat: doordacht vrijwilligersbeleid, de aanstelling van – bij voorkeur twee – (gemeente)vertrouwenspersonen in een kerkplek gemeente of ring van gemeenten en de introductie van de VOG².

2. Over aanstelling en inzet van vertrouwenspersonen

Het is van belang dat vertrouwenspersonen bekend zijn met de gemeente of kerkplek, zodat ze weten hoe het kerkelijk leven in elkaar steekt. Ze behoren niet (meer) tot de kring van kerkenraad en/of taakdragers, zodat ze vrij en onafhankelijk kunnen handelen. Dat komt hun betrouwbaarheid voor kerkleden die contact willen zoeken ten goede. Dienstdoende predikanten komen daarom niet in aanmerking voor deze functie. Sommige kerkleden zijn door hun professie extra bekend met het thema 'sociale veiligheid', zoals mensen in het onderwijs, de zorg of andere vormen van dienstverlening. Dat kan een voordeel zijn.

Vertrouwenspersonen werken in opdracht van maar niet namens de kerkenraad. Zij kunnen dan ook onafhankelijk van de kerkenraad handelen.

De kerkenraad voert een transparante wervings- en selectieprocedure voor deze functie. Vervolgens wordt een overeenkomst van opdracht voor deze vrijwilligerstaak afgesloten (zie model onder 5). Daarnaast worden afspraken gemaakt over op declaratiebasis te vergoeden kosten, zoals reis- en trainingskosten.

¹ Voor deze vrijwilligerstaak zijn verschillende benamingen in omloop geraakt, zoals interne, plaatselijke of gemeentevertrouwenspersoon. Tevens bestaat de mogelijkheid om een of meer externe vertrouwenspersonen te benoemen. Dit zijn doorgaans professionals; zie hiervoor onder andere lvv.nl. De keuze is aan de kerkenraad.

² De introductie van de VOG voor pastorale professionals en vrijwilligers die met bepaalde groepen werken, is door de generale synode in november 2019 aanvaard. De VOG kan pas verplicht worden gesteld wanneer hierover in de kerkorde een bepaling is opgenomen; dit is najaar 2022 nog niet het geval. Tot nader order wordt wel aanbevolen dat vrijwilligers die met kwetsbare groepen (zoals jeugd en jongeren) werken, een (gratis) VOG overleggen

De vertrouwenspersonen verklaren zich door ondertekening van de gedragscode³ akkoord met de inhoud en overhandigen bij de start van hun werk een VOG aan de kerkenraad⁴.

In de regel zijn er twee vertrouwenspersonen, een vrouw en een man. Gemeenteleden hebben dan een keuze wie ze willen benaderen. De vertrouwenspersonen hebben iemand om mee te overleggen en samen te werken. De vertrouwenspersonen werken met het meldprotocol (zie onder 4) en volgen waar nodig de beschikbare handreikingen zoals het *Protocol voor gemeenten die worden geconfronteerd met (seksueel) misbruik in pastorale en gezagsrelaties*⁵.

Gemeenteleden kunnen bij vertrouwenspersonen terecht met hun verhaal, vragen, vermoedens, en meldingen. Afhankelijk van de situatie kan de vertrouwenspersoon verwijzen, en de melder bijstaan in gesprekken met anderen en bij aangiftes en klachtenprocedures. Zij doen niet aan waarheidsvinding en gaan niet zelf op onderzoek uit. De vertrouwenspersoon fungeert niet als *therapeut, mediator, pastoraal medewerker of advocaat voor de melder of het slachtoffer*. Zij staan naast het gemeentelid dat zich bij hen meldt, hebben een luisterende taak en ondersteunen de betreffende persoon.

Vertrouwenspersonen zijn alert op de uitvoering van het beleid van de kerkenraad op hun terrein.

3. Profiel en taken van de vertrouwenspersonen

Bij het **profiel** van een vertrouwenspersoon spelen de volgende elementen een rol:

Kennis en vaardigheden:

- hbo of wo werk- en denkniveau
- professionele gespreksvaardigheden
- in staat tot geheimhouding, ook tegen de melder over eventuele andere casuïstiek
- in staat te bepalen wanneer de grenzen van de eigen taak bereikt zijn en kunnen doorverwijzen
- aantoonbare kennis van de problematiek van machtsmisbruik (na volgen van scholing)
- kennis van de sociale kaart, waaronder Meldpunt SMPR, Veilig Thuis, procedure bij de politie
- kennis van de kerk (cultuur en structuur)

Persoonlijke kenmerken:

- communicatief vaardig
- integere en evenwichtige persoonlijkheid
- luisterende en respectvolle houding
- empathisch vermogen
- betrouwbaarheid
- onbevooroordeeld, open en neutraal
- inzicht in eigen handelen en reflectief
- kan flexibel inspelen op wisselende situaties
- kan grenzen stellen aan wat een ander mag verwachten en kan verwachtingen hanteren
- lid van de Protestantse Kerk in Nederland
- geen lid van de PKN-Hengelo

³ Zie model 'gedragscode voor vrijwilligers in het kader van een veilige gemeente' (najaar 2022) op protestantsekerk.nl

⁴ Het is ook mogelijk om als buurgemeenten of ring van gemeenten gezamenlijk twee (of meer) vertrouwenspersonen aan te stellen. Zie daarvoor het model 'gemeentevertrouwenspersonen in de ring' op protestantsekerk.nl.

⁵ Dit protocol is onder meer te vinden op smpr.nl. Dit meldpunt seksueel misbruik in de kerk is een samenwerkingsverband van negen kerkgenootschappen, waaronder de Protestantse Kerk in Nederland.

De **taken** van de vertrouwenspersoon richten zich op de volgende aspecten:

Signaleren:

- alert zijn op en goed luisteren naar signalen van mogelijk misbruik/grensoverschrijdend gedrag die uit de gemeente komen.
- eerste aanspreekpunt en luisterende steun voor mensen uit de gemeente die in vertrouwen iets kwijt willen over wat nu speelt of in het verleden gespeeld heeft aan grensoverschrijdend gedrag.
- meedenken met de melder over eventuele aangiftes of klachtenprocedures en de melder daarin begeleiden
- op verzoek van de melder deze in bijzondere omstandigheden vertegenwoordigen
- melders en anderen adviseren over mogelijke vervolgtrajecten
- handelen volgens protocollen en advies vragen bij Meldpunt SMPR
- zo nodig wijzen op pastorale, psychologische, maatschappelijke (Veilig Thuis, Slachtofferhulp, Bureau Jeugdzorg, plaatselijk maatschappelijk werk) kerkelijke (kerkelijk meldpunt SMPR) of juridische hulp (bijv. advocaat via [Langzs](#))

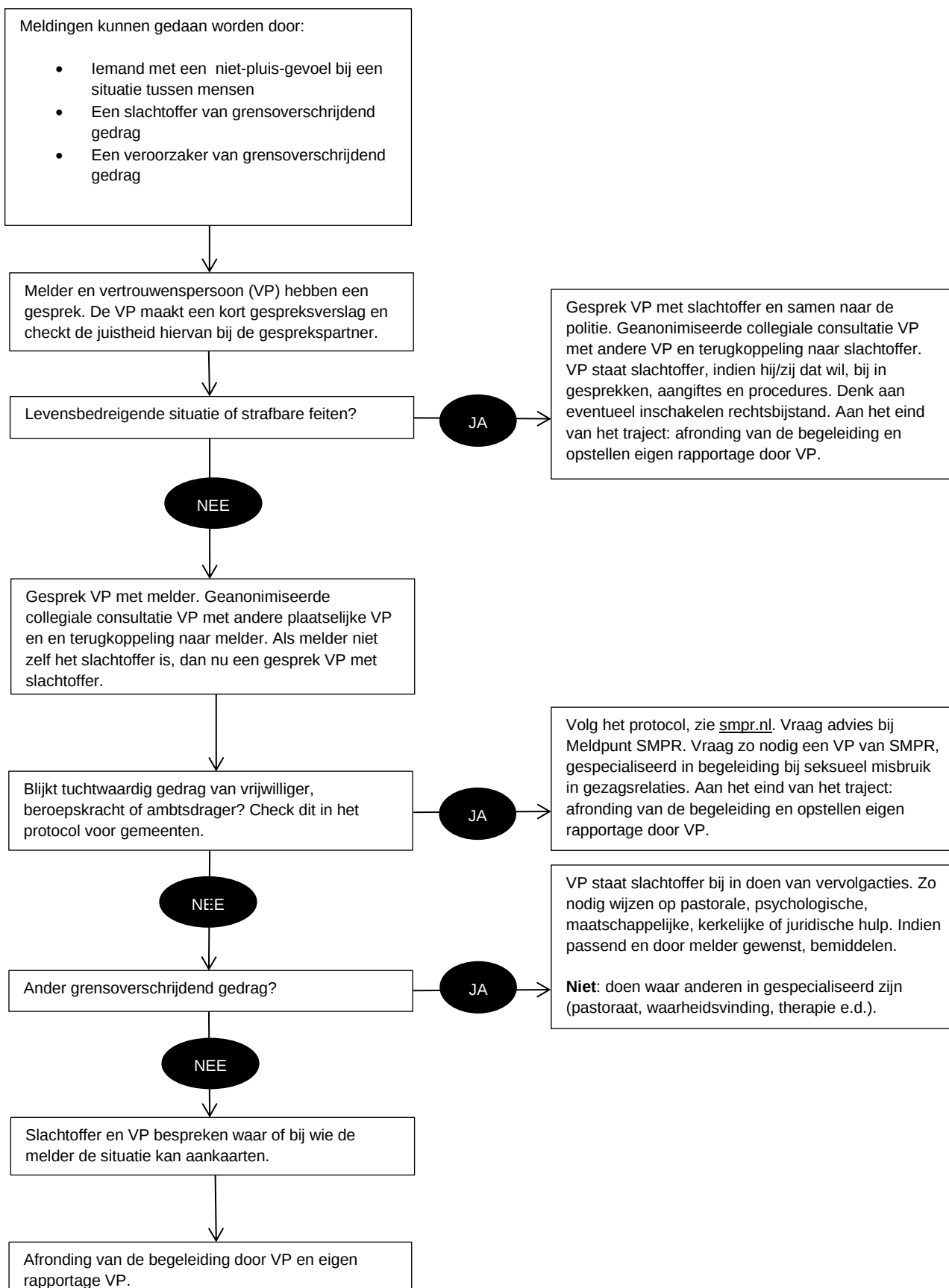
Persoonlijke ontwikkeling en beleidsontwikkeling:

- volgen van relevante cursussen, bijwonen van (regionale) intervisiebijeenkomsten, studiedagen en vergelijkbare bijeenkomsten
- bijhouden van een persoonlijke registratie
- vanuit deze registratie jaarlijks rapporteren aan de kerkenraad waarbij omstandigheden en personen onherkenbaar en onherleidbaar zijn en waarbij rapportage is voorzien van analyse en zo nodig beleidsaanbevelingen.

4. Meldprotocol als handreiking voor vertrouwenspersonen bij een melding van grensoverschrijdend gedrag

Op de volgende pagina wordt een meldprotocol beschreven.

Een melding bij de plaatselijke vertrouwenspersoon

5. Modelovereenkomst van opdracht m.b.t. vertrouwenspersoon

Deze overeenkomst van opdracht wordt met ieder van de vertrouwenspersonen apart aangegaan.

De Protestantse Kerk in Nederland wil een veilige kerk zijn; een plaats waar mensen in vrijheid en vertrouwen samenkomen om hun geloof gestalte te geven. Onze gemeenschap onderschrijft dit uitgangspunt. Daarom heeft de (algemene) kerkenraad preventiebeleid in het kader van 'veilige gemeente' opgesteld. Tot dit beleid behoort het aanstellen van vertrouwenspersonen.

1. De [vul in: naam gemeente/kerkplek] verklaart hierbij dat ze voor haar gemeenschap de volgende persoon als vertrouwenspersoon heeft aangesteld en dat ze zal voldoen aan alle daaruit vloeiende verplichtingen, zoals vastgesteld in de regelgeving van de Protestantse Kerk.
2. Als vertrouwenspersoon wordt aangesteld [vul in: naam en woonplaats].
3. De vertrouwenspersoon verklaart dat zij/hij als vertrouwenspersoon wil optreden overeenkomstig de aanwijzingen in het profiel van de vertrouwenspersoon.
4. De vertrouwenspersoon verklaart de werkzaamheden in overleg en afstemming met de andere vertrouwenspersoon te verrichten met wie dezelfde overeenkomst van opdracht is aangegaan.
5. De vertrouwenspersoon verklaart hierbij geheim te houden alle zaken die haar/hem in de uitoefening van de taak ter kennis komen en een vertrouwelijk karakter dragen. De vertrouwenspersoon heeft een geheimhoudingsplicht overeenkomstig de kerkorde (ord. 4-2), met inachtneming van de wettelijke kaders van de Nederlandse overheid.
6. De kerkenraad communiceert over de aanwezigheid en bereikbaarheid van de vertrouwenspersonen met regelmaat via kerkblad, weekbrief en/of website en biedt tevens publicatieruimte aan de vertrouwenspersoon zelf. Daarnaast is er ruimte voor inbreng tijdens een gemeenteavond en/of kerkelijke vergadering.
7. Eén moderamenlid is het aanspreekpunt voor de aangestelde vertrouwenspersonen. Tenminste jaarlijks is er een gesprek met de vertrouwenspersonen over hun bevindingen en aanbevelingen.
8. Elke vertrouwenspersoon wordt aangesteld voor een periode van 4 jaar⁶, met de mogelijkheid van verlenging voor 4 jaar.
9. Eenzijdige opzegging van het contract is door beide partijen mogelijk. In het geval deze overeenkomst door een van de partijen ontbonden wordt, verplicht een ieder zich om de lopende zaken af te handelen of over te dragen.
10. De door de vertrouwenspersoon gemaakte onkosten, zoals kosten voor training, reizen en contacten per telefoon of internet, vergoedt de gemeente op declaratiebasis.

... .. [vul in: plaats]

... .. [vul in: datum]

[handtekeningen]

Voorzitter kerkenraad

Voorzitter college van kerkrentmeesters

Vertrouwenspersoon

⁶ Deze termijn sluit aan bij de periode die doorgaans geldt voor ambtsdragers. Desgewenst kan de (algemene) kerkenraad een hiervan afwijkende termijn bepalen.